

Tønder, august 2024

Læse-skrivehandleplan 2024-2027

I skolen er læsning et mål i sig selv, men det er også et middel. Sproget spiller hele tiden en rolle for læseindlæringen og dermed elevernes læreproces. **Alle faggrupper medvirker til udvikling af elevernes læsning og skrivning.**

Intentionen bag indeværende handleplan er, at den enkelte lærer og det enkelte team skal folde planen ud, så den passer til den enkeltes lærers og det enkelte teams praksis og dagligdag. Det er alle læreres ansvar at implementere planen. Der er således flere veje at vælge til målet og det er teamets opgave at aftale og identificere tegn på læring undervejs mod målet.

Denne læse-skrivehandleplan er udarbejdet med udgangspunkt i Tønder Kommunes sprog- og læsepolitik:

Det overordnede formål med strategien er, at alle børn og unge i Tønder Kommune udvikler så varieret og nuanceret et sprog som muligt for i tilværelsen at kunne udtrykke sig, forstå sig selv og sin omverden og blive forstået. At opnå et varieret sprog ses som en vigtig del af myndiggørelse til at begå sig i barne-, uddannelses- og arbejdsliv samt som menneske i et demokratisk samfund med frihed og folkestyre.

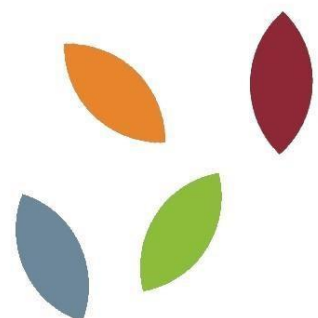
Sprog, læsning og skrivning hænger sammen og indvirker gensidigt på hinanden i den sproglige udvikling, hvor sprogtilegnelse sker i en løbende, interaktiv proces, der begynder ved graviditet og fødsel og fortsætter op gennem hele barnets opvækst i såvel hjemmet som i dagtilbud og skole.

Til nærværende handleplan er knyttet en evalueringshandleplan for alle skolens elever, fordelt på årgange. Planen tager også højde for elever i skriftsproglige vanskeligheder, herunder ordblindhed.

Der arbejdes på en tilføjelse til skrive-læsehandleplan vedr. evaluering af elevernes skrivning

Læsehandleplanen for Tønder Distriktsskole er udarbejdet februar-august 2024 af læsevejlederne i Tønder Distrikt: Helle Frisk Andersen, Tine Damm, Anne Træholt Wolff, Jonna Wind og Sally Hansen

Handleplanen evalueres i læsevejledergruppen i samarbejde med ledelsen i 2026-2027

På Tønder Distriktsskole

- opdager vi elever i skriftsproglige vanskeligheder tidligt
- sætter vi ind straks med relevant undervisning, testning samt udfærdigelse af handleplan
- forfølger vi udvikling og udfordringer og dokumenterer i sikre filer på Aula
- evaluerer og justerer vi jvf. nedenstående plan. Læsevejleder indkalder minimum en gang årligt til klassekonference.

0. klasse

Fokus - Sådan gør vi	Inspiration
Læselyst og literacykompetencer	Hvad er literacy? (https://youtu.be/jyrNZqL346U)
Sproglig opmærksomhed	30 ideer til et aktivt samarbejde om sprog ved skolestart: (http://videnomlaesning.dk/media/2443/30-ideer_final.pdf)
Dialogisk læsning og direkte undervisnings i ordkendskab	Dialogisk læsning på emu.dk: (https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/dialogisk-laesning)
Systematisk undervisning i de tre alfabeter	
Opdagende skrivning	Interview med Klara Korsgaard: (https://youtu.be/YnZ8lHTbIcQ) Bogstavstrimlen: (https://youtu.be/axo80-nTTXc)

0. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Bogstavkendskab Sproglig opmærksomhed på forlyde og rim LUS 6	Direkte og systematisk undervisning i sproglig opmærksomhed, de tre alfabeter og bogstav-lydforbindelser	Børnehaveklasseleder i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Begyndende bogstavkendskab Kan rime Kan finde forlyd	Alle elever: • sprogvurdering mellem uge 3-41 • LUS • Samtale med eleven Årlig klassekonference

*Fra skoleåret 2022/2023 er det obligatorisk at tilbyde elever med tegn på specifikke læsevanskeligheder Risikotest for ordblindhed senest i slutningen af 1. klasse. Kilde: uvm.dk

*Det bliver obligatorisk at bruge det nye sprogvurderingsredskab fra UVM på landets folkeskoler fra begyndelsen af skoleåret 2024/2025.

Læse-skrivehandleplan 2024 -2027 1.-3. klasse

Fokus - Sådan gør vi	Inspiration
Læselyst og literacykompetencer	Hvad er literacy? (https://youtu.be/jyrNZqL346U)
Direkte undervisning i læsestrategier	Alle læsestrategier: (https://drive.google.com/file/d/1NPmRq9jlAEY0PXF-8WRn4sFv0cgR6pA_/view)
Læsesikkerhed og evt. læsehastighed	Se bilag
Opdagende skrivning	Interview med Klara Korsgaard: (https://youtu.be/YnZ8lHTblcQ)
Direkte undervisning i skrivning af forskellige teksttyper	
Dialogisk læsning herunder direkte undervisning i tekstforståelse og ordkendskab	Dialogisk læsning på emu.dk: (https://emu.dk/dagtilbud/forskning-og-viden/dialogisk-laesning)
Staveundervisning	
AppWriter anvendes	Videovejledninger til AppWriter: (https://www.wizkids.dk/support/appwriter/brugervejledning/cloud/)

1. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Begyndende læsning af tekst LUS 10	Systematisk undervisning i bogstavlyd-forbindelser samt de tre alfabeter. Særlig indsats for elever, der scorer i før- og erkendelsesfasen i ordlæseprøve 1 Begyndende undervisning i brugen af LST herunder AppWriter	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Kan sætte lyde sammen.	Alle elever: - Risikotest for ordblindhed Risikotest vejledning - Ordlæseprøve - forår - LUS - LÆS1 – klassebaseret screening - Samtale med eleven Årlig klassekonference

NB: Fra skoleåret 2025/2026 kommer en ny it-understøttet klassebaseret screening for læsevanskeligheder, som alle elever skal gennemføre i 1. klasse.

Screeningen skal

- medvirke til, at skolerne bedre kan identificere elever med læsevanskeligheder og yde dem faglig støtte tidligt i deres skolegang
- bidrage til, at skolerne får et bedre fagligt grundlag for at opdage de elever, der har behov for at gennemføre Risikotest for ordblindhed.

2. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Funktionelle læsefærdigheder LUS 12	Direkte undervisning i afkodningsstrategier Undervisning i brugen af APP-Writer som hjælpeværktøj	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Har knækket læsekoden	Alle elever: • DVO-screening - forår • Ordlæseprøve - forår • LUS • Samtale med eleven Folkeskolens nationale Overgangstest Årlig klassekonference Elever i risiko ud fra resultater i DVO: DVO m. deltest

3. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Sikker læsning LUS 15	Direkte undervisning i afkodningsstrategier Undervisning i brugen af App-Writer	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Læser med forståelse, stigende hastighed og sikkerhed	Alle elever: • ST-prøve - efterår • LUS • Samtale med eleven Folkeskolens Nationale Overgangstest Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Elbros ordlister 40 ord ultimo 3. klasse. Øvrige deltest DVO • Ordblindetest* KAN anvendes fra ultimo 3. klasse / Elbros ordlister: * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

Læse-skrivehandleplan 2024 -2027 4.-6. klasse

Fokus - Sådan gør vi	Inspiration
Læselyst og literacykompetencer	Hvad er literacy? (https://youtu.be/jyrNZqL346U)
Flydende læsning og læsehastighed	
Direkte undervisning i ordkendskab	Tag ordet med dig! (https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/ordblindhed/tag-ordet-med-digordkendskabsundervisning-paa)
Direkte undervisning i læsning og skrivning af alle fags teksttyper i alle fag og alle modaliteter.	Skrivedidaktik på mellemtrinnet i alle fag: (https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/didaktik-og-laering/skrivedidaktikpaa-mellemtrinnet-i-alle-fag?b=t5-n1-t1008) Viden Om - effektive redskaber til at styrke elevers sprog og læseforståelse: (https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/viden-om-udgivelser/viden-omeffektive-redskaber-til-styrke-elevers?b=t5-n1-t995) Læsning på digitale enheder - Inspirationsmateriale (http://videnomlaesning.dk/media/2549/inspirationsmateriale-laesning-pa-digitaleenheder.pdf) * Margit Gades skriveskabeloner: (https://www.margitgade.dk/)
App-Writer anvendes	Videovejledninger til App-Writer: (https://www.wizkids.dk/support/appwriter/brugervejledning/cloud/)

Litteraturanbefalinger: Gertrud Brandt: *Flydende læsning i praksis*. Akademisk forlag 2019

Maja Rørvig Abildgaard m.fl: *Læsning og skrivning i alle fag*. Dafolo 2012

4. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven kan læse analoge og digitale multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden. LUS 16	Undervisning i brugen af App-Writer Evt. undervisning i tale til tekst Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne.	Læser med forståelse og stigende hastighed	Alle elever: • LUS • Samtale med eleven • ST-prøve - eferår Folkeskolens Nationale Overgangstest Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

5. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven kan læse analoge og digitale multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden.	undervisning i brugen af App-Writer Evt. undervisning i tale til tekst Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Læser med forståelse og stigende hastighed	Alle elever: • LUS • Samtale med eleven • EVALD – September/oktober Præsentation af deltest i EVALD • Folkeskolens Nationale Overgangstest Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

6. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven kan læse analoge og digitale multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden. LUS 18A	Undervisning i brugen af App-Writer Evt. undervisning i tale til tekst Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Læser med forståelse og stigende hastighed	Alle elever: • LUS • Medio 6. klasse: Folkeskolens Nationale Overgangstest • Samtale med eleven Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister • Tekstlæseprøve • ST-prøve * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

Læse-skrivehandleplan 2024 -2027 7.-9. klasse

Fokus - Sådan gør vi	Inspiration
Læselyst, literacykompetencer og evnen til at kunne	Hvad er literacy? (https://youtu.be/jyrNZqL346U)
Direkte undervisning i skrivning i alle skolens fag og alle modaliteter med det formål, at eleverne kan skrive i de former og med det sprog, som fagene fordrer.	Margit Gades skriveskabeloner: (https://www.margitgade.dk/)
Direkte undervisning i læseforståelsesstrategier i alle fag. Eleverne skal være i stand til at overvåge egen læsning, forstå teksttypers symbolsprog og multimodalitet.	Viden Om - effektive redskaber til at styrke elevers sprog og læseforståelse: (https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/viden-om-udgivelser/viden-omeffektive-redskaber-til-styrke-elevers?b=t5-n1-t995) Læseforståelsesstrategier: (https://www.undervis.dk/about1)
Læsehastighed.	
Læse-skrive-teknologi	Videovejledninger til AppWriter: Videovejledninger AppWriter (https://www.wizkids.dk/support/appwriter/brugervejledning/cloud/)

Litteraturanbefalinger:

Maja Rørvig Abildgaard m.fl: *Læsning og skrivning i alle fag*. Dafolo 2012

Brudholm og Sørensen: *Læseforståelsens fantastiske fire*. Akademisk forlag 2016

7. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven overvåger i stigende grad egen læring og forståelse og udtrykker sig i skrift og tale passende til teksttype og modtagerforhold.	Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Læser med forståelse og stigende hastighed	Alle elever: St og tekstlæseprøve - efterår ● Folkeskolens Nationale Overgangstest Samtale med eleven Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister • Delprøver af EVALD * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

8. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven overvåger i stigende grad egen læring og forståelse og udtrykker sig i skrift og tale passende til teksttype og modtagerforhold.	Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne	Læser med forståelse og stigende hastighed	Alle elever: ● Folkeskolens Nationale Overgangstest Samtale med eleven Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

9. klasse

Mål	Handlinger	Ansvarlig	Tegn på progression	Evaluering
Eleven overvåger i stigende grad egen læring og forståelse og udtrykker sig i skrift og tale passende til teksttype og modtagerforhold.	Direkte undervisning i: • bevidst valg af læsestrategi • læsehastighed • læseforståelse • specielle forhold vedr. afviklingen af afgangsprøver på særlige vilkår	Dansklærer i samarbejde med relevant fagperson. Aftales på filialerne		Alle elever: ● Folkeskolens Nationale Overgangstest Samtale med eleven Årlig klassekonference Udvalgte elever: • Ordblindetest* • Elbros ordlister • Delprøver af EVALD * Inden afvikling af Ordblindetesten afdækkes elevens funktionelle læse- og stavefærdigheder med og uden brug af læse-skrive-teknologi (LST) med f.eks. tekstlæseprøve og ST-prøve. Testen bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og dermed begrundet mistanke om ordblindhed.

Særligt vedrørende elever i skriftsproglige vanskeligheder, herunder ordblindhed:

Indledning – relevante links:

- Vidensunivers om ordblindhed: <https://www.videnomlaesning.dk/viden-og-vaerktoejer/vidensunivers/vidensunivers-ordblindhed/>
- EMU's ordblindeportal: <https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/ordblindhed>
- Ordblindeforeningen: <https://www.ordblindeforeningen.dk/>
- Nationalt videnscenter for ordblindhed og andre læsevanskeligheder: [NVOL](#)

* Se bilag: Individuel handleplan for elever i dyslektiske udfordringer

https://drive.google.com/file/d/1ECw3xktKF_K6DOFAwCX3HHPS6o9TJauK/view?usp=sharinglæringsspil

Særligt vedrørende elever i skriftsproglige vanskeligheder, herunder ordblindhed:

	Evaluering	Hjælpemidler	Handler	Samarbejde med hjemmet
0. kl.	Risikotest for ordblindhed. Vejledning Risikotest for ordblindhed	Chromebook med oplæsnings- og stavehjælp	Lydmetoden anvendes. Læse-skriveteknologi introduceres	Opmærksomhedspunkt ved skole/hjem-samtaler
1.-3. kl.	Risikotest for ordblindhed og DVO-screening. Evt Elbros ordlister eller Ordblindetesten	Chromebook med oplæsnings- og stavehjælp Evt. brug af mobil	Lydmetoden anvendes. Direkte undervisning i andre afkodningsstrategier. Evt. brug af tapping. Læse-skriveteknologi introduceres	Opmærksomhedspunkt ved skole/hjem-samtaler
4.-6. kl.	Evt. ordblindetest	Chromebook med oplæsnings og stavehjælp Adgang til NOTA for elever, der er testet ordblinde Evt. brug af mobil	Direkte undervisning i afkodningsstrategier. Udvidet brug af læse-skrive-teknologi	Forældre og elev inviteres til møde, hvor handleplan udfærdiges.*
7.-9. kl.	Evt. ordblindetest	Adgang til oplæsnings- og skrivehjælp på pc. Adgang til NOTA for elever, der er testet ordblinde Evt. brug af mobil	Direkte undervisning i afkodningsstrategier. Undervisning i brug af læse-skriveteknologi. Undervisning i hvordan skriftlige og mundtlige prøver på særlige vilkår afvikles	Forældre og elev inviteres til møde, hvor handleplan udfærdiges.* Information om rettigheder ift. afgangsprøver på særlige vilkår og indmeldelse i NOTA

